د ماشومانو د دوستانه فضاء

CFS

(Child Friendly Space)

سوالونه او جوابونه CP

Ketabton.com

راټولوونکی: سبحان الله (مومند)

تاریخ: ۱۴۰۴/۰۴/۱٦

وتساپ او اړیکي شمیره: 0783412756

(c) ketabton.com: The Digital Library

برخه 1: عمومي معلومات

سوال 1 :د CFS یا Child-Friendly Space هدف څه دی؟

ځواب:

د CFS هدف دا دی چې ماشومانو ته یو خوندي، دوستانه، او حمایوي چاپېریال برابر کړي چېرې چې دوی کولای شي لوبې وکړي، زده‌کړه وکړي، او رواني-اجتماعي ملاتړ تر لاسه کړي، په ځانګړي ډول د بحران پر مهال.

سوال 2 :د ماشومانو د حقوقو نړیوال کنوانسیون (UNCRC) څه شی دی؟

ځواب:

UNCRCیو نړیوال تړون دی چې د ماشومانو حقوق تعریفوي لکه: د ژوند حق، د زده‌کړې حق، د ساتنې حق، او د ازادې څرګندونې حق. دا کنوانسیون د ماشومانو د ښېګڼې لپاره جوړ شوی.

برخه 2: حالات‌محوره پوښتنې(Scenario-based)

سوال 3 :که یو ماشوم تل یوازینی وي او له نورو سره لوبې نه کوي، ته به څه کوې؟

ځواب:

زه به هڅه وکړم له هغه ماشوم سره نږدې اړیکه ټینګه کړم، اعتماد یې تر لاسه کړم، او ورو ورو به یې د نورو ماشومانو سره یوځای کړم. زه به داسې فعالیتونه تنظیم کړم چې ټول ماشومان پکې برخه واخلي.

سوال 4 :که یو ماشوم داسې فزیکي نښې ولري چې ښیي شاید تاوتریخوالی ورسره شوی وي، ته به څه کوې؟

ځواب:

زه به دا موضوع په جدي ډول واخلم، راپور به یې جوړ کړم، او د سازمان اړوند مسؤل ته به یې خبر ورکړم، پرته له دې چې موضوع افشا کړم یا شخصي قضاوت وکړم. د محرمیت اصول به رعایت کړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

برخه 3: لیکنه / پلان جوړونه

سوال 5 :د ماشومانو لپاره د یوې ورځې پلان ولیکه.
ځواب:

فعالیت	وخت
ماشومانو ته ښه راغلاست او ثبت	08:00 - 08:30
د بدن نرمښت او تفریحي لوبې	08:30 - 09:00
رسم، رنګونه، خلاقیت فعالیتونه	09:00 - 10:00
لنډه وقفه (چای/اوبه)	10:00 - 10:30
ښوونیزې کیسې یا سندرې	10:30 - 11:30
نظرونه اخیستل او پای	11:30 - 12:00

برخه 4: ارزښتونه او اصول

د ماشومانو سره د کار پر مهال کوم اصول باید مراعات شي؟
ځواب:

- د ماشوم حقونو ته درناوی
- محرمیت ساتل
- هیڅ ډول تبعیض نه کول
- د ماشومانو اوریدل او درناوی
- د فزیکي/ذهني تاوتریخوالي مخنیوی

سوال 7 :کوم وخت باید د ماشوم له خبرو سره جدي چلند وشي؟
ځواب:
کله چې ماشوم ممکن د ستونزې یا خطر نښې څرګندوي. د هغوی خبرو ته غوږ نیول د اعتماد فضا رامنځته کوي او دا ښیي چې موږ یې ارزښت پېژنو.

8 سوال UNCRC څه شی دی؟
ځواب:
UNCRCد ملګرو ملتونو تړون دی چې د ماشومانو حقوق بیانوي، لکه د ژوند، زده‌کړې، لوبو، ساتنې، او ازاد فکر حق. دا تړون ټول هېوادونه هڅوي چې ماشومانو ته ښه ژوند برابر کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

9 سوال :د ماشومانو څلور اساسي حقونه کوم دي؟
ځواب:

1. د ژوند او بقا حق
2. د وده او پرمختګ حق
3. د ساتنې حق
4. د ګډون او نظر څرګندونې حق

.

Child Protection ماشوم ساتنه

10 سوال: د ماشوم ساتنې (Child Protection) مانا څه ده؟
ځواب:
ماشوم ساتنه دا معنا لري چې هر ماشوم باید له فزيکي، جنسي، رواني تاوتريخوالي، ناوړه ګټهاخيستنې، بېپاملرنې او استثمار څخه خوندي وساتل شي.

11سوال: د ماشوم ساتنې ۴ بنسټيز اصول څه دي؟
ځواب:

1. د هر ماشوم خونديتوب
2. د محرميت ساتنه
3. بېطرفه چلند
4. ژر راپور ورکول او اقدام کول

12سوال: که د تاوتريخوالي نښې پر ماشوم ووينې، څه کوې؟
ځواب:
زه به موضوع په ارام او خوندي ډول ثبت کړم، محرميت به رعايت کړم، او مسؤل چارواکو ته به راپور ورکړم – خو هېڅکله به خپله پرېکړه نه کوم يا د ماشوم احساسات زيانمن نه کړم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رواني او اجتماعی ملاتړ Psychosocial Support

13 سوال: رواني اجتماعي ملاتړ څه ته وايي؟

ځواب:

دا هغه ملاتړ دی چې د ماشوم رواني، احساساتي، او ټولنيز حالت ته وده ورکوي. دا ملاتړ ماشوم ته احساس ورکوي چې ارزښت لري، خوندي دی، او ملاتړ لري.

14 سوال: ولې رواني-اجتماعي ملاتړ مهم دی؟

ځواب:

ځکه چې ماشومان د فشار، ويرې، يا ټپ وروسته د ارامتيا، ډاډ، او روحي پياوړتيا ته اړتيا لري. دا ملاتړ هغوی ته اميد او باور ببښي.

15 سوال: کوم فعاليتونه رواني-اجتماعي ملاتړ کې مرسته کوي؟

ځواب:

- رسم کول
- سندرې او کيسې
- لوبې
- د ماشوم خبرې اورېدل
- د احساساتو څرګندولو لپاره هڅونه

---

4. د CFS اهداف او فعاليتونه

16 سوال: د CFS اصلي هدف څه دی؟

ځواب:

CFS هدف دا دی چې ماشومانو ته يو خوندي، حمايوي، او ښوونيز/تفريحي چاپېريال برابر کړي، په ځانګړي ډول د بحراني حالاتو يا مهاجرت پر مهال.

17 سوال: د CFS عام فعاليتونه کوم دي؟

ځواب:

- لوبې او تفريحي فعاليتونه
- ښوونيز تمرينونه
- د ماشومانو لپاره رسم او کاردستي
- رواني-اجتماعي ملاتړ
- روغتيا، پاکوالي او امنيت روزنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

18 سوال: د CFS Facilitator وظیفې څه دي؟

ځواب:

- د ماشومانو سره دوستانه چلند
- د ورځني پلان تطبیق
- د ساتنې اصول رعایتول
- راپور ورکول
- د ماشومانو ذهنی وده هڅول

19 سوال: یو ماشوم ژاړي، او له چا سره نه خبرې کوي، ته به څه کوې؟

ځواب:

زه به له ماشوم سره په نرمۍ چلند وکړم، هڅه به وکړم اعتماد یې تر لاسه کړم، او داسې چاپېریال به برابر کړم چې پکې احساس امنیت وکړي. بیا به ورو ورو هڅه وکړم چې د نورو ماشومانو سره یوځای شي.

---

20 سوال: د CFS Facilitator لپاره تر ټولو مهمې ځانګړتیاوې کومې دي؟

ځواب:

- صبر او حوصله
- د ماشومانو سره مینه
- ښه اورېدونکی او همدرد شخصیت
- راپوری او نظم
- خلاقیت او نوښت

---

21 سوال: که دوه ماشومان سره جنګ شي، ته به څه کوې؟

ځواب:

زه به لومړی دواړه ماشومان آرام کړم، له تاوتریخوالي به یې راوایستلم، بیا به له دواړو څخه جلا جلا اورم، او هڅه به وکړم ستونزه په آرامۍ حل کړم. د تاوتریخوالي مخنیوی زما لومړیتوب دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

22 سوال: څنګه پوهیږې چې یو ماشوم ملاتړ ته اړتیا لري؟

ځواب:

که ماشوم ډېر غلی وي، ژر ژاړي، له نورو ځان جلا کوي، یا وېرېدلی وي، دا نښې ښيي چې ماشوم رواني یا ټولنيز ملاتړ ته اړتيا لري.

---

23 سوال: CFS څنګه د ټولنې د ماشومانو سره مرسته کوي؟

ځواب:

CFSماشومانو ته یو خوندي چاپېريال برابروي، هغوی ته تعليمي، تفريحي، او رواني ملاتړ ورکوي، او د تاوتريخوالي، بېپاملرنې، او فشار پر ضد يې پياوړي کوي.

.24 سوال :د ماشوم د محرمیت (Confidentiality) مانا څه ده، او ولې مهمه ده؟

ځواب:

محرميت دا معنا لري چې د ماشوم شخصي معلومات يا رازونه بايد د هغه له اجازې پرته چاته ونه ويل شي. دا د باور فضا رامنځته کوي او ماشوم ته ډاډ ورکوي چې خوندي دی.

.25 سوال :څنګه کولی شې د ماشومانو باور تر لاسه کړې؟

ځواب:

- له دوی سره مهربانه چلند
- ژر قضاوت نه کول
- تل غوږ نيول
- د هغوی احساساتو ته درناوی
- محرميت ساتل

(c) ketabton.com: The Digital Library

26. سوال :که یو ماشوم وایي چې له کور نه تښتي، ته به څه کوې؟

ځواب:
زه به موضوع جدي واخلم، ماشوم ته به ارامي ورکړم، خبرې به ورسره وکړم، او سمدستي به موضوع مسؤل کارکوونکي ته راپور کړم، څو لازمې اقدامې وشي.

---

27. سوال :د لوبو رول په ماشوم وده کې څه دی؟

ځواب:
لوبې ماشوم ته فزیکي، رواني، ټولنیزه، او فکري وده ورکوي. دوی پرې احساسات بیانوي، زده‌کړه کوي، له نورو سره اړیکې جوړوي، او خوشحال وي.

---

28. سوال :د ماشومانو د ګډون (Participation) مانا څه ده؟

ځواب:
ماشومانو ته دا حق ورکول چې خپل نظر څرګند کړي، پرېکړو کې یې نظر واخیستل شي، او د دوی غږ واورېدل شي.

---

29. سوال :د ماشومانو د خوندیتوب اساسي ګامونه کوم دي؟

ځواب:

- د خطر ارزونه
- د خوندیتوب پلان جوړول
- د اضطراري شرایطو لپاره تیاری
- راپور ورکول
- رواني ملاتړ برابرول

(c) ketabton.com: The Digital Library

30.سوال :که یو ماشوم جنسي زورونې ته اشاره وکړه، ته به څه کوې؟

ځواب:

زه به ارام، بې‌قضاوته اورم، محرمیت به رعایت کړم، او سملاسي به د ماشوم ساتنې مسؤل کارکوونکي ته راپور ورکړم. دا ډول موضوع باید جدي ونیول شي او مناسبې ادارې ته انتقال شي.

31. سوال :د CFS ۵ اساسي اصول څه دي؟

ځواب:

1. د ماشوم خوندیتوب
2. ګډون(Participation)
3. ټولګډون(Inclusion)
4. ماشوم محور چلند
5. د عمر او جنسیت مطابق فعالیتونه

---

32. سوال :د CFS Facilitator مسؤلیتونه لنډ بیان کړه.

ځواب:

- د ماشومانو لپاره د ورځني فعالیتونو تنظیم
- د خوندیتوب اصولو مراعت
- راپور ورکول
- د ماشومانو له ستونزو او حالتونو سره مرسته
- له ټولنې او کورنۍ سره همغږي

---

33. سوال :د CFS لپاره د شمولیت (Inclusion) مانا څه ده؟

ځواب:

دا معنا لري چې د ټولو ماشومانو، پرته له کوم تبعیض (لکه جنسي، قومي، معذور، یتیم)،ګډون یقیني شي، او برابر درناوی ورکړل شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

.34 سوال :یو ماشوم معلولیت لري او نور ماشومان ترې ډډه کوي، ته به څه کوې؟

ځواب:
زه به له ټولو ماشومانو سره د احترام، همکارۍ او یو بل منلو په اړه فعالیت ترسره کړم، هغوی ته به د شمولیت ارزښت وښیم، او هڅه به وکړم چې هغه معلول ماشوم فعاله برخه‌وال وګرځي.

.35 سوال :د CFS د فعالیتونو ډولونه کوم دي؟

ځواب:

- زده‌کړیز: رسم، لیک، الفبا، شمیرې
- تفریحي: لوبې، سندرې، حرکتي فعالیتونه
- رواني-اجتماعي: د احساساتو څرګندونه، کیسې
- پوهاوی: پاکوالي، وقایه، ماشوم حقوق

.36 سوال :د ماشوم "خطر ته نږدې والی (Risk) "څه معنا لري؟

ځواب:
دا معنا لري چې یو ماشوم داسې حالت کې دی چې ممکن د تاوتریخوالي، استثمار، بې‌پاملرنې یا جنسي سوءاستفادې ښکار شي.

.37 سوال :د ماشوم د عمر مطابق فعالیتونه ولې مهم دي؟

ځواب:
ځکه چې د ماشوم فزیکي، رواني، او ذهني وده له عمر سره تړلې ده. مناسب فعالیتونه مرسته کوي چې ماشوم ښې زده کړې وکړي او فشار ونه ویني.

(c) ketabton.com: The Digital Library

.38 سوال :څنګه کولای شې د کورنۍ یا ټولنې ملاتړ تر لاسه کړې؟

ځواب:

- د والدینو سره مشورتي ناستې
- د ماشوم فعالیتونو ته د کورنۍ بلنه
- د ټولنې مشران خبرول
- د ماشومانو بریاوو شریکول

.39 سوال :که یو ماشوم CFS ته د راتلو نه ویره لري، ته به څه کوې؟

ځواب:
زه به له ماشوم سره نرمه او مینه ناکه رابطه پیدا کړم، د هغه احساساتو ته به غوږ ونیسم، والدین به خبر کړم، او هڅه به وکړم چې یو اعتمادناک، دوستانه او نرم چاپېریال برابر کړم.

د CFS مشخص اهداف:

1. **د ماشومانو خوندیتوب یقیني کول**
   - له فزیکي، رواني، جنسي، یا ټولنیزو خطرونو څخه ساتنه.
2. **رواني-اجتماعي ملاتړ ورکول**
   - ماشومانو ته مرسته ورکول چې له ویرې، فشار یا ټپ وروسته بیا خپل احساسات کنټرول کړي.
3. **د ښوونې او مهارتونو دوام یقیني کول**
   - د لوبو، رسم، کیسو، سندرو، او ښوونیزو فعالیتونو له لارې.
4. **د ماشومانو د حقوقو تحقق ته زمینه برابرول**
   - د ګډون، خوندیتوب، درناوي، او بیان حقونه.
5. **د عادي ژوند بېرته راګرځولو لپاره مرسته**
   - ماشوم ته عادي او ثبات لرونکی چاپېریال ورکول، تر څو ځان عادي احساس کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

40 سوال:

د ماشوم ساتنې بنسټیز اصول څه دي؟

د ماشوم ساتنې (Child Protection) بنسټیز اصول دا دي:

1. خوندیتوب:(Safety)

ماشوم باید له هر ډول فزیکي، رواني، جنسي او ناوړه چلند څخه خوندي وي.

2. محرمیت:(Confidentiality)

د ماشوم شخصي معلومات یا ستونزې باید له اجازې پرته له بل چا سره شریکې نه شي، یوازې اړوندو مسؤلینو ته د خوندیتوب لپاره راپور ورکول کیږي.

3. د ماشوم غوره ګټ:(Best Interest of the Child)

هره پرېکړه یا اقدام باید د ماشوم د غوره ګټې لپاره وي – نه د ادارې، کارکوونکي یا بل چا د اسانتیا لپاره.

4. د ماشوم درناوی او ارزښت:(Dignity and Respect)

ماشوم باید د درناوي، همدردۍ او انساني کرامت له مخې چلند ورسره وشي، بې‌له تبعیض.

5. برابر چلند او بې‌طرفي:(Non-discrimination)

هیڅ ډول تبعیض ونه شي –که ماشوم معذور وي، نجونې وي، یتیم، له قوم یا مذهب بل وي – ټولو ته یو ډول حق او خوندیتوب ورکول کیږي.

6. اورېدنه او ګډون:(Participation)

ماشوم باید وکولای شي خپل نظر څرګند کړي، واورېدل شي، او د ده د ژوند اړوند موضوعاتو کې نظر ورکړي.

41 سوال:

بسیج سازي (Community Mobilization) څه ته وایي؟

ځواب:

بسیج سازي دا پروسه ده چې پکې د ټولنې خلک هڅول کیږي، تر څو د خپلو ستونزو د حل لپاره یوځای کار وکړي، پریکړې وکړي، او په پروګرامونو کې فعاله برخه واخلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

.42 سوال:

د بسیج سازۍ هدف څه دی؟
ځواب:
د ټولنې د ملاتړ جلبول، د ماشومانو د خوندیتوب د فعالیتونو پیاوړي کول، او دا یقیني کول چې ټولنه د CFS یا بلې پروژې مالکیت واخلي.

.43 سوال:

د بسیج سازۍ اصلي ګټې کومې دي؟
ځواب:

- د پروګرام پایداري تضمینوي
- د ټولنې باور زیاتوي
- د ستونزو د حل وړتیا لوړوي
- د ماشومانو خوندیتوب ته ټولنیز ملاتړ پیدا کوي
- کورنۍ، والدین، مشران پکې برخه‌وال کېږي

.44 سوال:

د بسیج سازۍ مهمې طریقې یا لارې کومې دي؟
ځواب:

- د ټولنې مشران، والدین، امامان، معلمین ښکېلول
- معلوماتي ناستې، ګروپي خبرې
- د دروازې-دروازې کمپاینونه
- د ماشوم ساتنې پیغامونه خپرول
- د پوهاوي پروګرامونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

.45 سوال:

په CFS کې بسیج سازي ولې مهمه ده؟
ځواب:
ځکه چې د کورنیو، والدینو او ټولنې پرته ماشوم نشي خوندي پاتې کېدلی. بسیج سازي مرسته کوي چې ټولنه د ماشومانو د خوندیتوب، زده‌کړې او پرمختګ برخه کې فعاله شي.

.46 سوال:

که د ټولنې یو شمېر خلک د CFS سره همکاري نه کوي، ته به څه کوې؟
ځواب:
زه به د هغوی سره خبرې وکړم، د هغوی اندېښنې به واورم، هغوی ته به د CFS موخې، ګټې او د ماشومانو پر ژوند مثبت اغېز تشریح کړم، او هڅه به وکړم چې مشران یا اغېزناک کسان یې را جذب کړم.

.47 سوال:

د بسیج سازۍ مهم اصول یا ارزښتونه کوم دي؟
ځواب:

- درناوی
- شفافیت
- ګډون ته بلنه
- د ټولنې مشورې ته ارزښت ورکول
- د پایښت تضمین
- د محرمیت مراعت

(c) ketabton.com: The Digital Library

.48 سوال:

څنګه کولی شې چې د ټولنې ملاتړ د ماشومانو د خوندیتوب لپاره را جلب کړې؟
ځواب:

- د کورنۍ او ټولنې ښکېلتیا
- د ماشومانو د حقوقو په اړه پوهاوی
- د ستونزو او خطرونو شریکول
- د هغوی مشورې اخیستل
- د CFS فعالیتونو ته د هغوی بلنه ورکول

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library